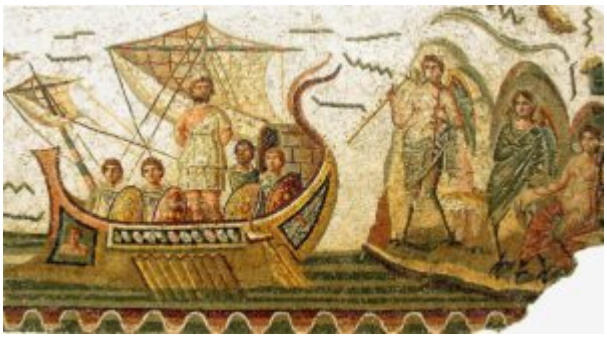
EPUIZAREA, DEZAMĂGIREA ȘI DEZNĂDEJDEA SAU CICLOPII NOȘTRI. ÎNTRE ODISEU ȘI ULISE

Autor: Ioana-Macrina Cotos-Jinga | 13 decembrie 2021

Adesea, nu vrei să înceapă o nouă zi. Auzi cum alarma sună asurzitor și nu vrei în ruptul capului să te ridici din somnul de care oricum ești lipsit. Din nefericire, îți aduci aminte că în ziua respectivă ai de făcut ceva important. Așa că te împaci cu ideea că starea de slăbiciune va trece în decursul zilei, poate după micul dejun sau după o cafea puternică. Oprești alarma. La lucru (nici că se poate mai bine), intervin atribuții neașteptate de care este necesar să te ocupi în cel mai scurt timp. Epuizat după primele două ore, încerci să îți aduci aminte cum ai ajuns în acel punct. De ce ai această slujbă? De ce ai ales facultatea la care ai mers? Cum ai ajuns să faci ceea ce faci? De cele mai multe ori, răspunsurile sunt clare, însă întrebările rămân în mintea noastră, repetându-se într-un ecou, poate mai asurzitor ca alarma. Te trezești din moleșeala întrebărilor, dar ai nevoie de odihnă. Știi că nu mai poți să o duci așa. Ești înconjurat de sfaturi calde: „am auzit că sistemul imunitar slăbește la stres”, „să știi că dacă nu te odihnești destul te îmbolnăvești”, „nu e bine să bei atâta cafea, că o să ai probleme”. Încerci să le asculți, dar știi că sunt deja prea multe nopți nedormite ca să le mai poți recupera.

În final, conștientizezi că lipsește motivația aceea pe care o aveai pentru viață. Cum te întorci la ea?

Cred că acesta este unul din momentele în care literatura ne poate salva, pentru că aceasta ne îndeamnă să privim din alte perspective realitatea. Pe de-o parte, îl avem pe Odiseu al lui Homer, care este perceput ca modelul de om demn: este înțelept, puternic, șiret, răbdător și credincios zeilor. Trece prin încercări de neînchipuit, arătându-și iscusimea de fiecare dată, chiar dacă primește ajutor din partea zeilor. Avem încredere în Odiseu și îl vedem ca pe un erou, ca pe un model. Este imposibil să nu primească toată admirația noastră.

Pe de altă parte, îl avem pe Ulise (Leopold Bloom) al lui James Joyce. Am putea spune că acesta nu mai este neapărat un model de urmat. Însă, cumva, el este deja în noi, sau mai bine spus, noi suntem făcuți după modelul lui. Spre deosebire de Odiseu, Leopold Bloom

nu a dus o bătălie la Troia. Nu s-a luptat cu ciclopii, nu a fost ademenit de sirene și nici nu a fost ajutat de zei în încercări care depășesc puterea oamenilor. Nu, el doar se plimbă prin oraș, intră prin baruri, prin bordeluri și încearcă, purtând un continuu dialog interior, să își ducă ziua până la capăt. La sfârșitul zilei, ajunge și el acasă, după o călătorie nu așa de impresionantă ca a lui Odiseu. La prima vedere, faptele sale de bravură nu sunt așa de mari. A făcut ceva care să câștige simpatia cititorului? Nu. S-a ridicat din pat, s-a plimbat pe străzi, a dezbătut cu niște beți într-o cafenea, a încercat să își înfrunte gândurile cu privire la problemele de familie. Apoi se întoarce acasă. Ce face el diferit de noi? Nimic.

Există totuși o asemănare între eroi: amândoi suferă, trec prin încercări care îi consumă, ca, în final, să ajungă acasă. Poate pe vremea lui Homer, ținta era să ajungi un erou, ca Odiseu. Însă în zilele noastre, Leopold Bloom și fiecare dintre noi suntem eroi prin faptul că ducem până la capăt fiecare zi.

Spre deosebire de ciclopii lui Odiseu, ai noștri sunt nevăzuți (de data aceasta, noi suntem cei orbiți). Ei nu sunt cunoscuți sub numele de Polyphem și frații săi, ci sunt întâlniți ca *Epuizare*, *Dezamăgire* și *Deznădejde*. Cu aceștia trebuie să ne luptăm zi de zi, fiind nevoiți să minimizăm valoarea victoriilor pe care le avem asupra lor, cu toate că ele ne fac eroii propriei noastre călătorii. Înfruntările acestea nu sunt cu mult mai mici decât luptele cu morile de vânt sau cu zeii mărilor, pentru că bătălia pe care o ducem are loc în adâncul minții și a sufletului nostru. Armele de care dispunem sunt puține, prietenii noștri de drum se împuținează odată ce avansăm, iar încercările devin din ce în ce mai complicate. Câteodată ne întrebăm dacă măcar ajutorul divinității îl mai avem. În comparație cu Odiseu, noi, în frunte cu Leopold Bloom, suntem dezavantajați.

Tocmai de aceea, fiecare zi, oricât de dificilă ar fi, este o probă trecută, pentru că reușim să trecem prin luptele cu nevăzuții noștri ciclopi și pentru că suntem cu un pas mai aproape de „acasă”.

Imagine: Ulixes mosaic at the Bardo Museum in Tunis (cca. sec. al III-lea); Sursa: Wikimedia Commons